

RECENZJE

Ján Drgonec, *Konanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky*, Heuréka, Šamorin 2008, ss. 251.

W polskiej literaturze już wiele książek poświęcono zagadnieniu systemów konstytucyjnych poszczególnych państw. Pośród nich pojawiły się nawet takie, które obejmują tak egzotyczne kraje, jak Brazylia, Republika Południowej Afryki, Indie czy Australia. Istnieje również znaczna liczba publikacji dotyczących samej struktury instytucji Unii Europejskiej i ich działania, a także prace uwzględniające systemy konstytucyjne największych jej członków: Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Włoch czy Hiszpanii. Obok tych wielkich krajów są jednak mniejsze państwa, nie do końca odkryte dla polskiego czytelnika, do których należą i te znajdujące się niedaleko Polski, np. Republika Słowacka. Mimo że jest ona jednym z naszych sąsiadów, to wciąż nie wiemy wszystkiego o jej ustroju i instytucjach prawnych. Co więcej, dynamiczny charakter przemian zachodzących w ustawodawstwie, jak i w samej Konstytucji sprawia, że dotychczasowe publikacje w języku polskim, dotyczące opisu systemu konstytucyjnego na Słowacji oraz poszczególnych organów ustroju państwowego tego kraju tracą swoją aktualność. Z tego też względu, w celu poznania aktualnego stanu prawnego czy bieżącego piśmiennictwa, warto sięgać do tekstów w języku oryginalnym.

Na Słowacji znaczący wpływ zarówno na interpretację, jak również na stosowanie prawa ma Sąd Konstytucyjny. Zgodnie ze słowackim prawodawstwem, jego orzeczenia stanowią jedno ze źródeł prawa powszechnie obowiązującego. Regulacje prawne dotyczące funkcjonowania i roli tego organu ulegały jednak zmianom od uzyskania przez Słowację niepodległości, co jest równoznaczne z początkiem jego działalności. Interesującą próbą przybliżenia działalności tego Sądu wydaje się omawiane *Konanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky (Postępowanie przed Sądem Konstytucyjnym Republiki Słowackiej)*. Wartością tej 250-stronicowej publikacji jest już to, że została opracowana przez doktora nauk prawnych, a jednocześnie byłego posła i sędziego Sądu Konstytucyjnego. Istotne jest także to, że autor nie tylko opisał złożoną procedurę postępowania przed Sądem, ale także wskazał krajowe i międzynarodowe podstawy prawne jego funkcjonowania, kompetencji oraz działalności orzeczniczej.

Książka składa się z dwudziestu rozdziałów podzielonych na dwie grupy: część ogólną i szczegółową. Pierwsza z nich jest mniejsza i została poświęcona we wstępie (s. 15–21) krótkiej historii sądownictwa konstytucyjnego w Czechosłowacji i na Słowacji, w rozdziale pierwszym scharakteryzowaniu źródeł prawa, odnoszących się do postępowania przed Sądem Konstytucyjnym, a następne rozdziały to przedstawienie organizacji

Sądu, jego pozycji, kompetencji, uczestników postępowania przed Sądem, części tego postępowania oraz samego orzekania i typów rozstrzygnięć (w sumie sześć rozdziałów).

Większość publikacji zajmuje szczegółowe przedstawienie czternastu typów postępowania przed Sądem Konstytucyjnym: wykładni Konstytucji, zgodności przepisów, nieważności prawnych przepisów, zgodności umowy międzynarodowej z Konstytucją, zgodności przedmiotu referendum z Konstytucją, ogłoszenia stanu wyjątkowego, skargi konstytucyjnej, skargi organu samorządu terytorialnego, sporów kompetencyjnych, sporu o możliwość dokonywania kontroli przez Najwyższy Urząd Kontroli, w sprawach wyborczych, w kwestiach mandatu poselskiego, skargi przeciwko wynikowi referendum, skargi wobec wyniku ludowego głosowania, w sprawach dotyczących zawieszenia lub rozwiązania partii politycznej, oskarżenia prezydenta na wniosek Rady Narodowej, opróżnienia urzędu prezydenta, w zakresie rozstrzygnięć dotyczących ochrony interesu publicznego, dyscyplinarnej odpowiedzialności sędziów Sądu Konstytucyjnego oraz odwołania sędziego Sądu Konstytucyjnego. Każdy z tych rozdziałów wskazuje podmioty mogące wystąpić z wnioskiem lub skargą do Sądu Konstytucyjnego, istotne elementy pisma do niego kierowane (warunki formalne), opisuje postępowanie wstępne i postępowanie oraz sposoby rozstrzygania danej sprawy. Taki układ zaprezentowany w niniejszej pozycji wydaje się być czytelny i właściwy.

Konanie pred Ústavným súdom... nie jest pierwszą książką na Słowacji poświęconą w całości lub części Sądowi Konstytucyjnemu, jednak jest ona o tyle nowatorska, że prezentuje nie tylko teoretyczne, ale i praktyczne (w tym odwoływanie się do orzeczeń Sądu czy powoływanie się na dane statystyczne) przedstawienie działalności słowackiego Sądu Konstytucyjnego – to największa wartość tej książki. Autor niejednokrotnie używa poszczególnych orzeczeń do uzupełnienia omawianych regulacji prawnych czy też na poparcie swoich słów, czym udowadnia znajomość orzecznictwa oraz wiedzę dotyczącą całego funkcjonowania Sądu. Jedynym mankamentem tej pozycji jest brak wykazu wykorzystanych orzeczeń w części końcowej. Zwięzłość i przejrzystość treści sprawia jednak, że łatwo poznać reguły, na których są oparte czynności orzecznicze i funkcjonowanie Sądu Konstytucyjnego.

Biorąc pod uwagę powyższe kwestie, uważam, że książkę J. Drgonca uznać można nie tylko za dzieło, będące jednym z podręczników dla studentów pogłębiających wiedzę z prawa konstytucyjnego czy nauki systemu organów ochrony prawa (a nawet systemu organów praw i wolności), ale przede wszystkim za stanowiącą wartościową lekturę dla każdego, kto pragnie poznać w całości zakres czynności Sądu Konstytucyjnego Republiki Słowackiej. Warto także, aby sięgnął po nią każdy, kto zajmuje się komparatystyką, a zwłaszcza komparatystyką systemów Europy Środkowej czy krajów Unii Europejskiej. Będzie ona pomocna dla zrozumienia roli tej instytucji zarówno pod względem stosowania, jak i tworzenia słowackiego prawa krajowego.

Grzegorz Chmielewski